

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESŤNÁSTĽ STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok — — — — 4.— koruny.
Na pol roka — — — — 2.— „
Na štvrt' roka — — — — 1.— „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník.
Za vydanie zodpovedný
JÁN MOLNÁR, prälát

Redakcia a vydavateľstvo:
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám
sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Tisza pred súdom spojenej opposície.

Tak veľavýznamného zasadnutia v snemovni krajinských vyslancov snáď ešte nikdy nebolo, ako v utorok, 5. septembra. Vyslanci spojenej oposície pre záker nícke vtrhnutie Rumunov (Valachov) do Sedmohradska na zodpovednosť ľahali Tiszu. Na dennom poriadku bola otázka o vojne s Rumunskom. Vodcovia spojenej oposície pred zahájením zasadnutia cez dve hodiny vyjednávali s Tiszom, pretože ale nedosiahli žiadneho prajného výsledku, keď Tisza vstúpil do poradnej siene, celá oposícia prijala ho s hrozným hlukom, ktorý trval cez viacej minút. O priebehu tohoto zasadnutia podávame nasledovnú stručnú zprávu:

Strašný hluk.

Ako Tisza pred zahájením zasadnutia vkročil do poradnej siene, vyslanci spojenej oposície privítali ho s výkrikami:

— Zadať! Zadať! kričali naň vyslanci Károlyiho strany.

— Prečo ste neopevnili priesmyky Sedmohradska? — s veľkým hlukom pýtali sa vyslanci kresťanskej ľudovej strany.

— V takýchto vážnych časoch potrebujeme múdrejších a rozhodnejších ministrov — volali vyslanci ústavnej strany.

— Pre túto nemotornú vládu máme ztratit' Sedmohradsko! ozývaly sa hlasy z kresťanskej ľudovej strany.

— Honvédov treba domov zavolať!

— Naši vojaci sú v Čechách!

— Celý svet vedel, že nás napadnú Rumuni, len vláda to nevedela!

— Šesťstotisíc ľudí muselo opustiť Sedmohradsko a prišlo o všetko!

— Zadať! Zadať!

Tisza sa vymlúva.

Tisza, ako hlava hriješnej vlády, konečne dostal sa k slovu. Rumunsko — povedal — napadlo nás zákernícky, predbežne nepredostrela nám svoje požiadavky.

Odkázanie vojny dalo nám doručiť, keď už na celej čiare rachotily pušky. Spojenecké válečné vodcovstvá mali vypracovaný svoj válečný plán na prípadný útok Rumunska. Prípravy ku prevedeniu tohoto plánu boli v behu tak v Bulharsku, ako aj na hraniciach Uhorska.

Štefan Zlinszky: Aj v Sedmohradsku?

Gróf Štefan Tisza, ministerpredseda: Áno, aj v Sedmohradsku. Zákernícky útok Rumunsko previedlo prv, než naše prípravy boli zakončené. Dôverujem ale v Bohu, že Rumunsko nevyhne svojmu osudu. Válečné poriadky sú už porobené a v krátkom čase dosiahnu prajného výsledku.

Karol Huszár (šárvársky) obrátiac sa ku Tiszovi: Už aj ministerpredsedov otec bol povedal, že vy všetko spustošíte, čo vám pod ruku príde.

Ján Bartos: Sedmohradsko nech sveria na obranu uhorských vojakov.

— Koľko ráz sme prosili, aby opevnili Sedmohradsko! — volal Martin Lovász.

Gróf Štefan Tisza, ministerpredseda: Sedmohradsko treba obrániť pri Stochode, len tak ako pri Brašove. Tie hrdivé čaty uhorské, ktoré ďaleko od nás bojujú proti Rusovi, bojujú a krv svoju vylievajú aj za Sedmohradsko! (Zdĺhavý potlesk z pracovnej strany. Hluk z ľavej a krajnej ľavej.)

— Nech žije sedmohradská pracovná strana! To má byť náhrada za Sedmohradsko! — ozvaly sa výkriky z ľavej strany.

Osvedčenie Rumunov Uhorska.

Rumunský národnostný vyslanec Štefan Pop Čičo v mene svojej strany a Rumunov Uhorska prejavil výraz nepoklätiteľnej vernosti a oddanosti ku trónu a vlasti uhorskej.

Reč grófa Apponyiho.

Gróf Albert Apponyi Pop Čičovi ďakoval za osvedčenie, vyslovené v mene Rumunov Uhorska a prejavil nádej, že všetky smerodajné osobnosti teraz budú len na jedno mysleť, na zvýšenie sily obyvateľstva krajiny až do nekonečna, na odrazenie a potrestanie zákerníckeho útoku. Vláda po tom, čo sa stalo, jej diktátorskú moc nemôže ďalej prevádzať. Rumuni s veľkou perfidiou

vedeli zahaľovať ich úmysle, zaviedli, oklamali naše diplomatické zastupiteľstvo. Zákernícky ich útok previedli prekvapujúcim spôsobom. To môže byť historická udalosť, ako výmluva ale nič neosoží... (Hlučný potlesk z Iavej.)

Edmund Barta: Vie to každý hordár na rohu!

Gróf Albert Apponyi: Nemôže to byť výmluva pre tých, čo mali predvídať tieto zápletky, ktorých je to úradným povolaním, ktorí preto postavení sú na tie miesta, na ktorých sa nachodia, aby takéto prekvapenia sa nestávaly. Pán ministerpredseda aj to povedal, že ku predídeniu alebo odrazeniu rumunského vtrhnutia všetky poriadky boli porobené...

— *To není pravda!* — vykrikla celá opposícia.

Tým ale, čo naše záležitosti spravujú, povedám: nech rozhodne a nestranne siahnu do zásob válečnej sily Uhorska. Pruskí dôstojníci nemajú officierskych sluhov, nehanbia sa za to, že si sami musia pucovať svoje šaty, bo by to ani nezniesli, aby zdravý, mladý človek čistil im topánky. Nech je koniec každému neoprávnenému privilegiumu, *nech odvolajú všetky neodôvodnené oslobodenia a urlaubovania* (Výkriky z ľudovej strany: **Aj židov válečné plodiny speňajúcej spoločnosti!**) a nech žiadajú, aby to isté prevedené bolo aj v Rakúsku. A vtedy nastane to, čo za každých okolností nastať musí, že obyvateľstvo Uhorska bude konať zázraky. (Hlučné éljen a potlesk zo všetkých strán snemovne.)

Reč grófa Andrásyho.

Rumunsko chce ozbíjať korunu Svätého Štefana. Za takých okolností máme napnúť všetky naše sily, nielen aby sme tento útok odrazili, odbili, lež aj krvave potrestali. (Čulé schvalovanie a potlesk zo všetkých strán snemovne.) My aj zatiaľ nepostojíme, kým sa nevypomstíme (Potlesk zo všetkých strán snemovne.), kým tomuto malému susedovi navždy neodoberieme chuť ku tomu, aby ťažké polozenie svojich susedov využítkoval ku zbojníckym dobrodružstvám.

Keď o život a smrť vedieme vojnu, vtedy každá chyba je osudná (Pravda! Tak je! z Iavej a krajnej Iavej.), vtedy, keď máme obavy, keď jedna čiastka obyvateľstva krajiny, jedna strana, krajinskú správu nedrží za zodpovednú, vlasteneckou povinnosťou jej je, týmto obavám dať výrazu a pracovať na tom, aby nezodpovedné osobnosti odstránené boli. (Hlučné schvalovanie z Iavej a krajnej Iavej.) Hrozné chyby a zanedbania spáchal náš spoločný minister zahraničia. Rátať mal na to, že nás napadnú prekvapujúcim spôsobom a rátať mal na to zvlášte v posledných týždňoch, bo Bratianu istou cinickou otvorenosťou viackrát sa vyslovil a keď sa nemýlim, aj náš vyslanec v Bukarešti, že akonáhle zhorší sa naše válečné polozenie, nevie prekaziť žiadosť verejnej mienky a bude prinútený nás napadnúť. (Hnutie a hluk z Iavej a krajnej Iavej.) Vedúci činitelia u nás aj nahliadli vážnosť polozenia, najmenej ale minister zahraničia *Burian* (Hluk z Iavej a krajnej Iavej.), ktorý so zvyklým ružovým poňatím, najmenej to bral

vážne a vždy len to tvrdil, že Rumunsko prítomne sotva nás napadne. Ja pevne verím v prajnom výsledku vojny, aby sme ale tento výsledok istotne dosiahli, musíme si zabezpečiť lepšie vedenie. (Zdĺhavé éljen, hlučné schvalovanie z Iavej a krajnej Iavej.)

Reč grófa Michala Károlyiho.

Pred vojenský súd treba postaviť tých zodpovedných činiteľov, ktorí zapríčinili, že do Sedmohradska vtrhli Rumuni. Sedmohradsko bolo bez všetkej obrany. Czernin, osvedčený nepriateľ Uhorska, bol našim vyslancom v Bukarešti. Už tretí rok, čo naši krvácajú pod cudzím vedením. Kdekoľvek najväčšia potreba bola na vojakov, všade posielali našich honvédov, včul ale, keď bolo treba obrániť Sedmohradsko, perlu Uhorska, nebolo uhorského vojaka. No včul je už koniec našej štyristoročnej trpezlivosti! (Hlučný potlesk.) Včul už neprosíme, lež rozhodne žiadame, aby našich honvédov domov poslali z Doberdovskej planiny. (Éljen a potlesk z Iavej. Predseda cengá.) Všetci ale, čo zodpovední sú za spáchané chyby a zanedbania, nech pustnú z ich miesta. (Zdĺhavé éljen a hlučný potlesk z Iavej.)

Reč Štefana Rakovszkeho.

Mojou povinnosťou je — a vždy ju vyplním z tohoto miesta — to povedať v týchto smutných hodinách, že my snáď zcela zbytočnú prácu prevádzame, keď ku oduševneniu, vytrvanlivosti, zmužilosti, hrdinstvu, jedným slovom ku napnutiu všetkých, už cez tisíc rokov vôbec známych čností, náš ľud povzbudzujeme vtedy, keď z drahocenného perloradu Uhorska vytrhli najkrásnejšiu perlu. (Tak je! Tak je! z Iavej.) Oproti všetkému tomu presvedčený som o tom, že Uhorsko bez rozdielu národnosti napne i svoju najposlednejšiu silu, aby sme podlého nepriateľa nielen za hranicu zahnali, lež tam ho aj ako zaslúži potrestali a do prachu uponožili. (Čulé schvalovanie.)

Ja som už pred mesiacmi od vlády žiadal, aby *sedmohradské priesmyky* boli opevnené. Vedel som, že vojne s Rumunskom vyhnúť nemôžeme, len minister zahraničia nechcel nám veriť. Povzbudzovať ľud k oduševneniu a novým obeťam krve je našou povinnosťou, ľudu ale neposkytnúť zabezpečenie, že ho neodvedú na bitúnok, to je zrada. (Tak je! Pravda! z Iavej.) Toto vedenie, takáto správa zahraničných záležitostí, v záležitostiach vnútornej správy toto bezhlavie (Pravda! Tak je! z Iavej.), cteného pána ministrapredsedu úplná neznalosť okolnosti... (Pravda! Tak je! z Iavej.) Darmo sa usmieva ctený pán ministerpredseda, ja dokážem, že sa nevyznal a k tomu úplne nevyznal. (Pravda! Tak je! z Iavej.) To, ctená snemovňa, není nič iného, ako najväčšie prehrešenie sa proti krajine. (Pravda! Tak je! z Iavej.)

To by ešte nebolo bývalo tak veľké nešťastie, ako nastalo z toho, že 600.000 ľudí, Székelyov, v nočnej chvíľe, všetko čo mali zanechajúc, v jednej košeli prinútení boli zutekať. (Pravda! Tak je! z Iavej.) Keď ale

najvzácnejší kus pôdy odtrhnú z krajiny, keď státisíce ostali žobrákmi, keď celé obyvateľstvo tých krajov prinútené je zutekať, vtedy príde pán Höfer a povie, aby sa Rumuni s tým nepýšili, bo to neni nič. Prosim za odpustenie, keby som ja bol Rumun, aj ja by som sa s tým vystatoval, keby som ale bol Höfer, vtedy by som tieto veci nevyzdvihoval, lež pozornosť obecenstva obrátil by som na ten veľký žiaľ, na tú hroznú biedu, na ten hlboký zarmútok, ktoré svierajú nielen srdcia utečencov, lež i každého statočného človeka. *To je úplná zatvrdlosť srdca a neslýchaná neludskosť, hnusoba, k opovrženiu a k neuvereniu je, že vy to trpíte.* (Tak je! Pravda! z lavej.)

Kde je tá chýrna energia cteného pána ministra-predseda proti tomu zcela nevládnemu človekovi viedeňskému? V popredných vedúcich stavoch súrna potreba je na zmenu osobností. (Všeobecný potlesk z lavej.)

Reč Jozefa Szterényiho.

V Rumunsku vôbec polozenie nebolo také, že z neho povstať mohlo prekvapenie. Od Predeála po Bukarešť cez pol druhu roka komu napadlo dívať sa oknom zo železničného vozňa, vystavený bol tomu, že ho zastrelia. Rumunské pohraničné obce od mesiacov byly vyprázdnené. Ku hraniciam Uhorska verejne stavali strategické čiarý. Pri Galaci ruskí vojaci stavali štyri mosty z pontonov. Krémy Galacu plné byly ruskými vojakmi. Ruskí dôstojníci slobodne cestovali po Rumunsku. Pred vojnou po jednom svolávali vojakov do tábora. Popredku postavili dva veľké tábory pre zajatcov.

Keby v Sedmohradsku pri priesmykoch len toľko vojakov boli koncentrovali, koľko ich potrebovali v Budapešti pri debattách v snemovni, sedmohradské priesmyky ľahko by boli mohli obrániť. (Hlučné schvaľovanie.) Následkom hroznej nedbanlivosti, Brašov a Bárczaság, Székelyi a Szászi koristou sú Rumunov. A čo ešte povedať, že naše tamojšie najvýnosnejšie bane kamenného uhľia padly do rúk nepriateľa. Ubohí obyvatelia tých krajov včera ešte boli zámožní India a dnes musia žobrať o mizerný kus chleba.

Reč Ferdinanda Urmancziho.

Niekdy ani si neviem predstaviť, že by to bola pravda, čo sa stalo, neraz sa pýtam sám seba: nuž za to bojuje a krv svoju vylieva náš Iud!? Jeho osud, neurazenosť, istota a bezpečnosť, zdá sa, sú len tretieho radu otázky (Tak je! z krajnej lavej.) Keď ho napadne Rumun, jednoducho skrátime front po Maroš. Toto skrátenie frontu zpomedzi pätnásť stolíc Sedmohradska, týka sa jedenásť. Osem úplne, tri stolice ale čiastočne sme vyprázdnil. Toto skrátenie frontu v území obnáša 6,300.000 katastrálnych jochov. Na tomto území, okrem tamojších domnrodých Rumunov, ktorí sa nepohli z miesta, bývalo 670.000 Székelyov a 170.000 Szászov. Teraz sú všetci utečenci. Tamojšia vrchnosť bola v takom zmätku, že aj ruských zajatcov tam nechala a kto sa prvej chcel ratovať, toho pokutovala policia. Na to ale v noci vydúrili Iudí, aby hneď utekali, kade kto vidí.

Priesmyk pri Tölgyesi bránil jeden český bataillon. (Hnutie z lavej.) Lepšie povedano, poslaný ta bol, aby ho bránil. V noci 27. augusta, počas zákernického vtrhnutia Rumunov, žandári pokúsili sa ich pristaviť. Bol tam aj jeden oddiel pionierov, tí do povetria vyhodili mosty, Češi ale zapakovali a ešte tej noci odmaširovali. (Výkriky z lavej: Kam?) Hneď poviem. Asi na 10—15 kilometrov od hranice v obci Holló bola jedna batteria delostrelectva so štyrmi osemcentimetrovými kanónmi. Táto batteria utiahla sa v pondelok, 28. augusta, bo nemala muníciu. (Hnutie z lavej.) O niekoľko dní vo veľkej obci Maroshéviz — od hranice asi na 50 kilometrov — Češi znovu sa produkovali, vyrábali sklepy, súkromné domy a vyrabovali ich. (Hnutie a veľký hluč z lavej.) Ja som sa vlastne preto ujal slova, bo rád by som bol, keby môj slabý hlas dorazil ku cisárovi Nemcov. On už raz silnou rukou siahol do uhorsko-rakúskeho, lepšie povedano do rakúskeho válečného vedenia. Jestli chce zvíťaziť, nech ešte o jeden krok urobí ďalej a nech pod kuratelu postaví dá tú zo 6—8 členov pozostávajúcu užšiu spoločnosť, ktorá zpoza boka staručkého kráľa našeho, bez zodpovednosti riadi záležitosti krajiny. (Hlučný potlesk z lavej a krajnej lavej. Hnutie z pravej strany.)

Opposícia za tým žiadala zatvorené zasadnutie a v tomto predniesla ďalšie obžaloby vlády.

Interpellácie kresť. Iudovej strany.

Krajinský vyslanec Mikuláš Zboray ministrapredseda interpelloval nasledovne:

«Prečo neboly opevnené priesmyky Sedmohradska?»

Čo je toho príčinou, že tam v potrebnom počte a vôbec vojska nebolo?

Kto je za to zodpovedný, že keď jednotajne s tým zavádzali obyvateľstvo, že zcela pripravení očakávame prípadné napadnutie zo stránky Rumunska a Rumunom nedáme ani jeden akát, včul o tom čujeme, že ponevác proti tomu napadnutiu neurobili sme žiadne prípravy, rumunská armáda, bárs aj zákernickým spôsobom, predsa nás mohla prekvapiť a vrhnúť sa na pohraničné obyvateľstvo Sedmohradska?»

Karol Huszár interpelloval:

«Ako zamýšľa vláda na zodpovednosť fahať tie úradné medzítka, ktoré ich nedbanlivostou a nesprávnymi nariadeniami zapríčily, že obyvateľstvo štrnásť sedmohradských stolíc prinútené bolo opustiť otcovskú pôdu, rodinný krb, celú tohoročnú úrodu, lichvu, drúbež a všetko čo malo a s holým životom v nočnej chvíli ratovať sa pred zákernickým vtrhnutím nepriateľa?»

Ako sa postará vláda o zabezpečenie tohoto nešťastného obyvateľstva Sedmohradska?»

Kresťanský svetový názor je blahonosný bez výmienky pre každého.

Udalosti svetovej vojny.

Vojna proti Rumunom. Rumuni 3. septembra bombardovali mesto Nagyszeben. Oršova na Dunaji nachodí sa v našich rukách. Offensíva Rumunov oslabila. Pri Petrosénye a Hargite 7. septembra vyvinula sa bitka, z ktorej príležitosti naše čaty odrazily útoky Rumunov.

Vojna proti Rusom. Front generála jazdy následníka trónu arcikniežata Karola: Proti nášmu frontu 6. septembra urobené viacnásobné prudké útoky nepriateľa, zčiasťky v rozhorčenom boji z blízka, zčiasťky protiútokom, naše čaty odrazily s ťažkými ztratami nepriateľa. Od Fundul-Moldovy na juhozápad naše čaty zajaly jeden opevnený dom a zajaly 58 neranených Rusov. Medzi Zlotou Lipou a Dnjestrom naše čaty pevne stoja vo vopred pripravenej posícii. Pri Bržežianoch útoky Rusov sa zmariely. V Karpátoch podujatia nemeckých čiat od Sipotu na západ mali zdar. Rozhorčené boje pri obci Halič skončili sa s víťazstvom našich čiat. Na hranici Marmaroša naše čaty zahnali Rusov.

Vojna proti Talianom. Na gorickom odseku naše delostrelectvo strieľalo na priechody Isonza, nepriateľ držal pod palbou naše posície pri Lokvici a viac obcí údolia Wippachu. Pri Valmorbie naše čaty zajaly 55 Talianov. V Travignolo doline naše čaty zapríčinily Talianom citlivú porážku.

Bulharsko-nemecká vojna proti Rumunsku. Rumunsko sotva odkázalo vojnu Rakúsko-Uhorsku, Bulharsko, ako verný náš spojenec, hneď urobilo prípravu ku vojne proti Rumunsku a s bulharskými a nemeckými čatami, v hodinu odkázania ma vojny, vpadlo hneď do Dobrudži. Bulharské a nemecké čaty opevnene mestá Dobrudže zaujímajú jedno za druhým. *Tak 6. septembra útokom dobyli pevninu Tutrakán a z tej príležitosti zajaly 2 rumunských generálov, 400 dôstojníkov, 30.000 rumunských obecných vojakov, ukoristily vyše 100 kanónov a mnoho válečného materiálu.* Nemecké a bulharské čaty 9. septembra dobyli aj opevnene mesto *Silistriu*, pri čom rumunské a na pomoc im dobehle ruské čaty utrpely hroznú porážku. Bukarešť je len na 50 kilometrov vzdialené od Silistrie. Rumunsko za jeho podlú zradu zaiste onedlho stihne zaslúžený trest.

Vojna Nemcov proti Francúzom a Angličanom. Na rieke Somme a pri rieke Maas krvavé boje Nemcov proti Francúzom a Angličanom trvajú ďalej. Maršall a náčelník hlavného nemeckého štábu Hindenburg v sprievode Ludendorffa, nemeckého prvého hlavného kvartiermajstra, minule navštívil tento front a o válečnom rozporení frontu vyslovil svoje úplné uspokojenie.

Vojna v povetří. Nemeckí námorní letúni 4. septembra s úspechom hodili bomby na mesto Constanza a na tamojšiu ruskú válečnú silu. Zeppelin vzducholode ale 4. a 5. septembra v noci bombardovaly Bukarešť, hlavné mesto Rumunska. Toto bombardovanie zapríčinilo v Bukarešti nevyslovné škody a údajne padlo mu v obeť 2000 ľudských životov.

Krátke válečné zprávy.

Nemecký ríšsky kancellár o vojenskom položení.

Berlin, 6. septembra. «Lokalanzeiger» oznamuje: Ríšsky kancellár Bethmann-Holweg včera s vodcami strán mal porady, na ktorých podal všeobecný vojenský a politický prehľad, ktorý sa prirodzene zaoberá s položením, ktoré nastalo následkom zamiešania sa Rumunska do svetovej vojny. Ríšsky kancellár bol v tom položení, že mohol podať potešiteľnú zprávu, že náčelník generálneho štábu poľnej armády Hindenburg a prvý hlavný kvartier-majster Ludendorff *všeobecné vojenské položení vyhlásili za dobré a za také, ktoré nezavdáva príčiny ku žiadnym obavám.* Prirodzene nemožno popierať, že vstúpenie Rumunska do radu nepriateľov Nemecka, spôsobilo isté ťažkosti, konečný výsledok vojny ale zaiste neučiní otáznym. Na povýšenie vekovej hranice pri vojsku netreba myslieť, čo možno považovať za prajný príznak. Nálada bola dôverivá aj ohľadom výhľadov piatej válečnej požičky, na úplný zdar ktorej počítajú. Ríšsky snem svolajú koncom septembra.

Nespokojnosť Rusov s rumunskými válečnými operáciami.

Stockholm, 6. septembra. Z Petrohradu oznamujú: Ruská tlač ustavične vystriha verejnú mienku pred prekvapujúcim pokračovaním v rumunskej offensíve. «Rječ» píše: Prvé srážky nemajú veľký význam. Pod rúskom takýchto bojov skrýva sa výlučne tiahnutie hlavnej sily. Terajšie boje znamenajú len to, že rumunská armáda už tiahne do vojny. «Djen» prejavuje svoju nespokojnosť s rumunským generálnym štábom, bo sa výlučne stará len o sedmohradské válečné operácie, kdežto udalosti na bulharskej hranici, tak sa zdá, necháva bez pozornosti. Je pravda, že Bulhari sú zamestnaní aj na salonickom fronte, ale sú predsa vstave aj na dunajskom fronte operovať. Ťažkosti napredovania Rusov na rumunskom území sú značné. Vojenský spolupracovník časopisu «Djen» ešte vyzdvihuje nedostatok dôstojníkov v rumunskej armáde, čo budí obavy. Vtrhnutie do Bulharska bolo by bývalo možné len cez Dobrudžu, ale tu už Bulhari začali offensívu. V súvisi s vymenovaním Hindenburga «Byrževoja Vjedomosti» s adresovaním na Londýn píšu, že hlavná farcha vojny sa teraz zase na Rusko uvalí, bo je všeobecne známym, že Hindenburg na východnom fronte chce rozhodnúť vojnu.

Zrada Rumunska.

Lugano, 6. septembra. «Giornale d' Italia» na základe dát z Petrohradu prináša dejiny vyjednávania Rumunska so štátmi antantu. V tom čase, keď sa Taliano zamiešalo do svetovej vojny, vyjednávania, ktoré Rumunsko viedlo s Ruskom o podmienkach zamiešania sa do vojny, nevedly ku dohodnutiu, toto sa stalo len v lete r. 1915. po padnutí Varšavy. Vzhľadom na to ale, že všeobecné položení bolo vtedy pre antant neprajné, Rumunsko sa nezamiešalo do vojny. Keď sa ale položení pre Rusko stalo prajnejším, vo vyjedná-

vaniach medzi Rumunskom a Ruskom sa pokračovalo. Smluvy Bratianu a zastupitelia antantu 4. augusta v Bukarešti podpísali a Rumunsko sa zaviazalo, že o dva týžne po započatí válečných operácií na salonickom fronte zamieša sa do vojny. Po podpísaní smluvy kráľ a Bratianu, aby rozptýlili podozrenie Nemecka a Rakúsko-Uhorska, šli letovať.

Najnovšie zprávy.

Rumunsko začína vyprázdňovať Bukarešť, kráľ a vláda presťahovali sa do mesta Jassy. Talianska vláda nariadila vyprázdnenie Benátok.

Tu opierajúc sa na Karpáty, sme si zastali na vrchoch, ktoré sa pripojujú ku našim, Sedmohradsko brániacim vrchom a je len prirodzené, že Brusilov teraz tu hodí do boja svoje najsilnejšie vojská s tým viditeľným úmyslom, aby naše vojská rozdelil a od východného frontu odtrhol juhovýchodný.

Od Stanislavova na juhozápad útok Rusov na naše zákopy, ťahajúce sa od mesta sotva na poldruha kilometra, pristavili Nemci. Najprudší útok, od údolia Dnjestra na sever, musely pristaviť rakúsko-uhorské čaty. Tu Rusi na odsek Horozenky hromadne útočili. Od mesta na dve strany náš 24 kilometrov široký od Jezu-

Odpočívajúci bakančoši.

Nové boje na ruskom fronte.

Z novinárskeho válečného stánu oznamujú: Po tichosti, ktorá na severnom bojišti trvala už od viac dní, vo štvrtok, 31. augusta na celom fronte strhly sa náhle prudké boje, ktoré zvlášte na južnom krídle zúrily divokou prudkosťou, ako by sa nová ruská ofenzíva stupňovite chcela pripojiť ku rumunskému útoku. Len teraz vidno, že akým obozretným bolo odhodlanie sa našej vojenskej správy, že svojho času náš ku Černoviciam sa chýliaci front pod tlakom Rusov neodtiahli sme k juhu, lež k západu, čím sme z rúk Rumunská vyrvali príležitosť, aby naše čaty do chrbta napadlo.

pola po Zavalov v rovnnej čiare sa ťahajúci front ruské delostrelectvo zaplavilo dážďom granátov, ktorý trval za hodiny, potom zástupy ruskej pechoty hnaly sa útokom na naše čaty. Dve krídla sa pevne udržali, ale centrum popustil presile a tu sme náš front odtiahli za mesto. Tento pohyb má len miestny význam. Ďalej na sever, pri Zborove nepriateľské útoky sa tiež zmarily. Pri lakti Stochodu aj čaty generála Leša sa pokúsily o ofenzívu, ale len priechodne vedely vniknúť do našich posícií, bo ich Nemci čoskoro zase vyhнали.

Nezabúdajte na vdovy a siroty po hrdinoch padlých na bojišti!

Opatrovanie mašice po oprasení.

Niekoľkými dňami pred oprasením sa mašice gazda nech dôkladne vyčistí chliev a vtedy, keď sa mašica má oprasiť, nech vždy má čisté stelivo pod sebou, a síce preto, aby sa vlhké telá prasiec nezašpinily a aby sa cestou pupkovej šnóry nenakazily. Steliva nemá byť veľa, bo keď je steliva mnoho, prsce sa doňho zaprplú a matka ich ľahko môže zadlaviť. Ložisko (peklo) vtedy vyjde z mašice, keď sú už všetky prasce na svete. Nasledku ho treba vyniesť z chlieva a treba ho hlboko zakopať. Jestli mašica zožerie svoje peklo, tak ľahko dostane chuť aj ku tomu, aby požerala aj svoje mladé. Keď prasce uschnú a nacicajú sa, vtedy nech ich gazda prezre a ktoré sú nie životaschopné, nech ich čím najskôr zmárni.

Pod mangulicou nenechávajme viac ako 6—7 prasiec. Aj toľkoto len v tom páde, jestli je mašica dost silná, že ich bude vstave dobre vychovať. Slabšia mašica na slabšom koste nevyživí viac ako 4—5 prasiec. Pod takou, ktorá sa prvýkrát oprasila, nechajme len štyri prasce, bo viac prasiec by ju zmorilo a pri nasledujúcom praseaní mala by len málo a slabých prasiec.

Pod takými mašicami, ktoré sú z takej fajty, ktorú chováme hlavne pre mäso, pri dobrom chovaní môžeme nechať trebárs aj 8—10 prasiec. Keď však mašicu slabšie držíme, tak aj tej bude dost nechať len 6—7 mladých. Jestli pod takouto mašicou necháme viac prasiec, tak tie, ktoré sú vyše šiestich, po dvoch týždňoch predajme na pečienku. Nepochybujeme síce ani o tom, že je mašica vstave vychovať aj viac prasiec, ale to je už potom druhá otázka, že ako sa tie prasce vyvinú a že či mašica neoslabne pred časom. Oprasenú mašicu chovajme tak, aby, kým sú prasce pod ňou, neschudla veľmi. Taká mašica, ktorú slabo krmíme, má málo mlieka a tak aj jej prasce budú biedne.

Ale aj na to majme starosť, aby sa mašica po odstavení prasiec onedlho zase nahúkala a tak teda už aj z tohoto ohľadu máme ju dobre chovať, bo v protivnom páde sa nenahúka, alebo ak sa aj stane prasnou, tak len málo prasiec bude vstave vychovať vo svojom živote. Jestli je mangulica v zime prasná, dávajme jej denne 5—6 klgr. surovej repy a ku tomu 1/2—1 klgr. šrôtu alebo otrúb.

Jestli máme drobné zemiaky, miesto repy dávajme prasnej mašici denne 5—6 kilogrammov varených drobných zemiakov asi s 1/2 kilogrammom šrôtu alebo otrúb. Keď sú prasce pod mašicou, repy alebo zemiakov môže dostať toľko, ale šrôtu alebo otrúb zvýšme jej o polkrát toľko. Mašice tých fajt, ktoré chováme zvlášte pre mäso, sú aj väčšie, aj chovajú viac prasiec, práve preto majú dostať aspoň poldruhokrát toľko repy, zemiakov, šrôtu alebo otrúb. Keď ošípaným varíme zemiaky, vodu, v ktorej sa zemiaky varily, sceďme z nich, bo je to voda otrávená, od ktorej mašica môže pohádzať alebo nastanú u nej zmätky v trávení. Klíčky zo zemiakov pred varením odstráňme.

Jestli je mangulica v lete prasná a má dobrú pašu, tak inej potravy nepotrebuje. Jestli je však paša zlá, tak prasnej mašici dajme aspoň raz cez deň pomyje s otrubami alebo so šrôtom. Môžeme jej dať sečku z mladej lucerny alebo z trojky toľko, koľko jej dobre padne a ku tomu 1/4—1/2 kilogramma šrôtu alebo otrúb. Koncom leta alebo v jaseňi oprasenú mašicu treba krmieť tým istým krmivom, ale hojnejšie, aby mala veľa mlieka a aby veľmi neschudla.

Kde si máme zaopatriť ovocné stromy na sadenie?

Štiepky ovocných stromov na presádzanie najlepšie je kúpiť si z najbližšej lepšej ovocnej školky. Je viac štátnych stromkových škôlok, kde štep ovocného stromu s vysokým pňom možno kúpiť za 80 halierov, štep stromu s polovysokým pňom možno dostať za 40 halierov.

Malí gazdovia stromky dostanú lacno, a síce za 20 halierov, lenže o toto osobite musia podať prosbu na ministra orby.

V každej obci je stromová školka a mimo toho je v našej krajine veľa súkromných ovocných škôlok, odkiaľ si potrebné štepy môžeme dať doniesť.

Stromky majú byť silné, s rozrastenými konármi, korene nech majú neporanené, pník nech majú hladký, bez rán a bez machu. Koruna nech je 1—2-ročná a nech má hlavný prút, ktorý má byť pokračovaním pníka.

Stromček nech má podobu takého stromu, aký chceme vypestovať z neho, aby sme my potom nemali opletačky s tým.

Stromček nech je zrelý a nesmie byť zvädnutý. Korene takých stromčekov, ktoré dostaneme zvädnuté, treba znova obstrihať a za 12 hodín ich nechať stáť vo vode, alebo ich môžeme zakopať do vlhkej zeme, aby ztratenú vlhkosť znova mohli vssáť do seba.

Jestli by stromčeky na ceste boly preziabaly, v tom páde tak, ako sú zaobalené, dajme ich do chladnej pivnice alebo komory, lenže na také miesto, kde nemrzne.

Stromčeky, ktoré dostaneme v poriadku, dotedy, kým ich budeme presádzať, zakopme tak do zeme, aby sme sa ku každému jednotlivému stromčeku osobite dostať mohli.

Stromky môžeme presádzať počnúc od opadnutia listia až potiaľ, kým začnú vyháňať puky; cieľuprianejšie je však sadiť ich od konca septembra potiaľ, kým nastanú mrazy a na jar môžeme sadiť, keď zem odmrzne až dotiaľ, kým stromky dostanú miadzgu. Jestli by na stromkoch bolo ešte listie, toto treba sobrať, bo sa cez listy vlaha stromčekov vyparuje a stromček následkom toho vädne. Jestli sadíme v jaseňi a jestli je pôda úrodná, pre stromky 3—5 rokov staré vykopeme na 1 meter hlbokú a na 80 cm. širokú jamu; jestli je pôda chudobná alebo skalnatá, jamy nech sú hlbšie a širšie.

Keď kopeme jamu, vrchnú vrstvu pôdy dajme na jednu a spodnú na druhú stranu jamy. Jestli je pôda surová a chudobná, tak ju treba popraviť úrodnou pôdou alebo prachom z hnoja.

Jamu niekoľkými dňami pred sadením vo výške asi $\frac{3}{4}$ treba vyplniť dobrou úrodnou zemou, aby sa zem uľahla a stromček aby sme mohli zasadiť v tej výške, ako je treba. Hrdlo koreňov stromčeka aj po zasadení má byť nad zemou, preto sadme radšej vyššie ako hlbšie. Všeobecná zkusenosť poučuje, že hlboko sadené stromčeky zle rastú a nerodia.

Každý stromček potrebuje kôl, ktorý ho drží v kolmom smere a prekážaním knísania sa stromčeka sem i tam napomáha jeho vývin. Kôl nech siaha len po spodnú halúzku koruny. Vrchný koniec kola treba ostruhať na okrúhlo a hladko, aby neranil peň stromčeka. Dobré je kôl pred zasadením stromka zabíť do priestriedku jamy a stromček postaviť na severovýchodnú stranu kola; týmto pník stromku bude chránený pred zamrznutím a na jar pred úpalom slnka.

CHYRNÍK.

Dar jeho veličenstva kráľa otcovi ôsmich hrdinov. Püspökladánysky roľník Benjamin Daray osem synov vystrojil na bojište. Kráľ otcovi statných hrdinov poslal do daru strieborné hodinky okrášlené počiatocnými literami jeho mena a 500 korún.

Jeho eminencia kardinál, knieža-primas Uhorska, arcibiskup ostrihomský dr. Ján Csernoch ako podporu pre utečencov sedmohradských daroval 6500 korún.

Katolíci Spojených Štátov Severnej Ameriky. Pod zástavou Spoj. Štátov žije 24 millionov 922.062 katolíkov. Vo vlastných Spojených Štátoch je 16 millionov 564 109 katolíkov. Na Filippinských ostrovoch sedem millionov 285.458, v Alaske a Porto-Rico jeden million 72.495. Počet kňazov činí 19.572, z tých svetských kňazov je 14 318, rehoľníckych 5254. Roku 1915. zo severno amerického kňazstva zomreli: jeden arcibiskup, 10 biskupov a 321 kňazov. V Spojených Štátoch je 10.058 katolíckych kostolov so stálym duchovným. Ďalej je 5105 missijných kostolov. V 85 semenišťach pripravuje sa 6201 mladíkov k stavu kňazskému. Okrem 112 domovieň pre starších a okrem 210 kat. kollegiumov pre chlapcov, je 685 dievčensko-vychovateľských ústavov, 5588 farských škôl, do ktorých roku 1915. chodilo jeden million 497.949 detí. V 283 sirotincoch vychovávali 48.089 sirôt.

Spišské válečné milodary. Mestský výbor Iglova už tretí raz odhlasoval 1000 horún výboru napomáhajúcejmu s potravinami rodiny novovesských narukovaných. V Novej Vsi na dary pre hrdinských bojovníkov v deň narodenia kráľa sossbierali 343 a v Kézmarku 274 korún. Obecenstvo banického mesta Švedlér pre vdovy a siroty cis. a kráľ. 34. peš. pluku darovalo 85 korún.

Novšia sláva prešovského 67. pešieho pluku. Z bojišta oznamujú: Z 13. na 14. augusta v noci napadli Rusi od Podkameňa na juhozápad 12. a 15. kompániu 67. pluku. Boj trval celú noc a statné kompánie odbily nepriateľa s veľkou jeho ztratom. Ráno spočítali 500 ruských mrtvol. Obe kompánie mali len 3 mrtvých a 19 ranených. Nemeckí delostrelci, ktorí podporovali našich, ustavične kričali do telefona: «Hoch 67!» Hindenburg 67. pluku vyslovil svoje uznanie a pochvalu.

Vojenské vyznačenie. Béla Curry, kapitán 85. peš. pluku, na uznanie svojho hrdinského chovania sa pred nepriateľom, od jeho veličenstva kráľa bezplatne dostal železný korunný rád tretej triedy s válečnou ozdobou. — Franc Bigus, honvéd košického 9. honvédskeho pluku, na uznanie hrdinského chovania sa pred nepriateľom, dostal striebornú medailu hrdinskosti druhej triedy.

Válečný milodar z Ameriky. Vo Filadelfii a na okolí sdržujúci sa Spišiáci vydržovali dobročinnú slávnosť, ktorá pre válečné siroty a vdovy spišskej stolice priniesla 9355 korún. Peniaze už došly.

Zpomedzi narukovaných chovancov spišsko-novovesskej (iglovskej) učiteľskej prípravovne doteraz hrdinskou smrťou zomreli: Andor Emericzy, Štefan Kolozsvári, Jozef Bálint, Teodor Böhm, Pavel Csillag, Eugen Dráveczky, Béla Hermell, Samuel Jóczik, Eugen László, Julius Neubauer, Franc Ölschleger, Ladislav Peschkó, Ján Schmidt, Rudolf Schwabik, Ondrej Stofkó, Jozef Trasser.

Vo válečnom zajatí. Zpomedzi narukovaných chovancov spišsko-novovesskej (iglovskej) štátnej učiteľskej prípravovne doteraz do válečného zajatia sa dostali: Štefan Antalóczy, Franc Lovas, Ondrej Rétehy, Ludvik Kovács, Elek Vargovcsik, Gottfried Korsch, Štefan Oldall, Anton Jarabin, Arpad Alexy, Béla Bátky, Franc Bögehold, Ján Fedorják, Karol Gyulafi, Jozef Hübel, Emil Kalafut, Alexander Kárpáti, Oktavián Kerezszán, Julius Kovaltsik, Gustav Kusztovszky, Imrich Liptay, Emanuel Medgyes, Jozef Medgyes, Julius Méhly, Karol Nagy, Ferdinand Olejnik, Béla Ölschleger, Ludvik Sztankó, Karol Vadnay, Edmund Wachdeutsch a Julius Vághy.

V ruskom zajatí. Desider Schranc, obchodník vo Spišskom Ondrišlu (Merény), 17. júna dostal sa do ruského zajatia. 25. júna datovaná prvá jeho karotka 16. augusta došla do Ondrišla.

Hrdinská smrť. Z trnavského 31. peš. pluku vo víťazných bojoch hrdinskou smrťou zomreli: Kapitán Franc Juranovics, majiteľ železného korunného rádu tretej triedy, záslužného kríža a železného kríža; nadporučík Ireneo Lovric, majiteľ medailly «Sign. Laudis» a rezervný zástavník Jozef König, majiteľ striebornej medailly hrdinskosti prvej a druhej triedy a bronzovej medailly.

Óvodu Šárišanom. V Krompachoch 15. augusta na detskej zábave, pre detskú útulňu, vystaviť sa majúcu v niektorej Rusmi spustošenej šárišskej obci, sossbierali 275 korún. Doteraz sossbieralo sa vo Spiši na ten cieľ 3389 korún.

Po 18 mesiacoch dal o sebe znak života. Štefan Németh, honvéd z obce Nagyasszonyfalva, už viac ako poldruha roka nedal o sebe znak života. Rodičia ho už dávno oplakávali ako mrtvého. V tieto dni prišiel od neho telegramm zo Sibírie, že je v ruskom zajatí, prosí o peniaze.

K znovavystaveniu Rusmi spustošených karpátskych obcí medzi obyvateľstvom okresu Törökbecse v torontálskej stolici sossbierali 47.200 korún.

Hanušovský kresť. potravný spolok v Spišskej Magure pre invalidných vojakov obetoval 100 korún, pre válečné sirotky 100 korún a pre válečný sirotinec «Ottokár» 70 korún.

Nákazlivé lichvacie choroby. Dľa výkazu ministra roľníctva predminulého týždňa na území Uhorska slintavkou a kulhavkou nakazených bolo 1414 obcí so 12.277 dvormi. Svinským dúlom nakazených bolo 1076 obcí so 6104 dvormi.

Mrtví a ranení.

Zkráteniny: pp. = spoločný peší pluk; hp. = honvédskejší pluk; jb. = jágerský bataillon; komp. = kompánia; náhr. komp. = náhradná kompánia; bat. = bataillon. Za menom stojace číslo označuje kompániu, v ktorej patričný slúži. Za menom stojaci † znamená, že dotyčný zomrel; písmena z. ale značí, že patričný je zajatý.

Všetci, pri ktorých niet žiadnej poznámky, sú ranení.

Melišek Dom. (Rendve) 26. pp. 1 z., Melišek Ján (Nagybossány) 12. pp. 8 †, Mentel Karol (Podvilk) 71. pp. 10 †, Mihočko Martin (Berezó) 72. pp. 12 z., Minarik Jozef 31. hp. 6, Mokri Jozef (Sopronya) 31. hp., bol zajatý opäť narukoval, Moravek Martin (Luboka) 72. pp. 1. náhr. komp. z., Novák Michal (Jablánc) 72.

pp. 9, z., Nowak Adam (Veselény) 71. pp. †, Oršula Ján (Nyitranovák) 15. hp. pridelený 18. hp. 2, Ostry Jozef 15. hp. 4—9. marškomp., bol ranený a zajatý, čo invalid sa vrátil, Pastrnak Florian Michal (Terhely) 71. pp. 3 †, Petrik Štefan (Családka) 15. hp. 2, bol zajatý, čo invalid sa vrátil, Pringyák Jozef (Szihelne) 15. hp. 3. náhr. komp., bol zajatý, čo invalid sa vrátil, Papik Pavel (Beregfa) 71. pp. 1 † (bol oznámený ako ranený), Pavelek Peter (Bella) 15. hp. 10/3. marškomp., bol ranený a zajatý, čo invalid sa vrátil, Pervjasko Jozef (Divékujfalu) 25. jb. z., Petrikovič Jozef (Ószéplak) 12. pp. 7, Petrovič Jozef (Pacola) 15. hp. 4. náhr. komp., bol ranený a zajatý, čo invalid sa vrátil, Pntér Gašpar (Nagyszombat) 72. pp. 4. marškomp. z., Pobjeski Michal (Bélaház) 13. hp. 2, Podoba Andrej (Kissándori) 71. pp. †.

Z nitrianskeho 14. honvédskeho pešieho pluku: Veres Jozef (Kishind) 10 z., Vicenc Ján (Ipolypásztó) 7 z., Vozar Jozef (Ujbánya) 2. náhr. komp. z., Urgas Jozef (Garamszentkereszt) 10 z., Walent Ján (Csall) 3. náhr. komp. z., Zachar Michal (Szob) 2. náhr. komp. z., Ziegler Ján (Selmechánya) 2. náhr. komp. z., Zlatňanský Štefan (Hizér) 3 z., Zoller Karol (Nagymaros) 9 z., Zrubeč Štefan (Barsfüss) 1, náhr. komp. z. — (zomrel v zajatí), Furulyás Melichar (Felső besenyő, st. tekovská) 1. náhr. komp. z., Kardos Štefan (Lontó, Hont) 6 z., Lupták Ján (Selmechánya) 6 z., (bol oznámený ako ranený), Mészáros Ludvik (Tóhol, Tekov) 3 z., Pálka Michal (Csápor, st. nitrianska) 4. marškomp. z., Patai Michal (Gyerk, Hont) 3. marškomp. z.

(Pokračovanie nasleduje.)

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

5 halierov

na 1. poštovú dopisničku) stojí Vás môj hlavný cenník, ktorý na žiadosť pošle sa

☐ Vám bezplatne. ☐

Prvá dielňa hodín

Ján Konrad

cis. a kr. dvorný zásielca Brüx číslo 1544. (Čechy).

Nickel alebo oceľové anker hodinky K 6, 7,

8. Hodinky pamiatky na vojnu nickel alebo oceľové K 11, 12. Armádne radium hodinky nickelové alebo oceľové K 12. Massívne strieborné Roskopf anker remontoir hodinky K 19, 20.

Budičky a hodiny k postaveniu v najväčšom výbere a za lacné ceny.

3 rokov záruka na písme. Zásielka s poštovou dobierkou. Žiadne riziko. zámena dovolená alebo návrat peňazí

☐ vývozný dom ☐

Ján Konrad

cis. a kr. dvorný zásielca Brüx číslo 1545.

(Čechy)

☐ vývozný dom ☐

Ján Konrad

cis. a kr. dvorný zásielca Brüx číslo 1545.

(Čechy)

☐ vývozný dom ☐

Ján Konrad

cis. a kr. dvorný zásielca Brüx číslo 1545.

(Čechy)

☐ vývozný dom ☐

Ján Konrad

cis. a kr. dvorný zásielca Brüx číslo 1545.

(Čechy)

☐ vývozný dom ☐

Ján Konrad

cis. a kr. dvorný zásielca Brüx číslo 1545.

(Čechy)

Bezplatne na žiadosť každý dostane môj hlavný cenník,

ktorý obsahuje veľký výber každého druhu hudobných nástrojov Žacke a Koncertové husle K 8.60, 9.60, 10.80, 12.50, 16.50, 22.50, 28.50 a vyšej. Dobré harmoniky so školkou ku zdarma sebauku, dľa veľkosti K 8.60, 10.50, 11, 15, 20, po K 150. Zámena dovolená alebo návrat peňazí. Zasiela s poštovou dobierkou

☐ vývozný dom ☐

Ján Konrad

cis. a kr. dvorný zásielca Brüx číslo 1544.

(Čechy)

☐ vývozný dom ☐

Ján Konrad

cis. a kr. dvorný zásielca Brüx číslo 1545.

(Čechy)

☐ vývozný dom ☐

Ján Konrad

cis. a kr. dvorný zásielca Brüx číslo 1545.

(Čechy)

☐ vývozný dom ☐

Ján Konrad

cis. a kr. dvorný zásielca Brüx číslo 1545.

(Čechy)

☐ vývozný dom ☐

Ján Konrad

cis. a kr. dvorný zásielca Brüx číslo 1545.

(Čechy)

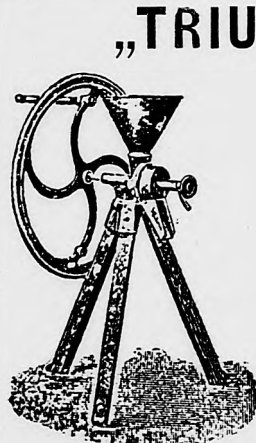
☐ vývozný dom ☐

Ján Konrad

cis. a kr. dvorný zásielca Brüx číslo 1545.

(Čechy)

☐ vývozný dom ☐

„TRIUMPH“ ručný mlynek,

najlepší a najlacnejší ručný mlynek je terajšej doby. Nevyhnutne potrebný je v každom hospodárstve pri krmení ošipáných a pri dochovávaní zvierat.

„Triumph“ ručným mlynkom mlet možno každého druhu obilie na najhrubšie a ako múku najtajnejšie.

Tento mlynek vystrojený je vlastne na ručnú silu, ľahko ale aj na valec dá sa prestaviť. Dľa ľahkosti šrotu cez hodinu somele 30—60 kg. Ačpráve upotrebit ho možno aj ku mletiu krúpow, jeho váha o naša asi 50 kg. a rozposiela sa len po železnici.

Cena úplne vystrojeného mlyna v našom miestnom sklade v Ostrihomě 88 korún. Pri objednaní prosíme o poslanie 30 korún závdavku.

1 kus stroja na drhnutie kukurice 6 korún.

Predáva

Jozef Marosi a Syn

veľký obchodný dom železného tovaru Esztergom 15.

Oznamy prijíma administracia

„Kreštan“

BUDAPEST, Szentkirályi-utca 28.

Makulatura papier

(starých novin papier veľmi hodí sa k zaobaleniu bársjakých predmetov) metr. cent po 20 K k dostaniu u vydavateľstva.